

GPP4Growth - Politikas kopsavilkums A3.3

Zaļā publiskā iepirkuma piemērošana un ieviešanas uzraudzība

Kas ir ZPI ?

Zaļais publiskais iepirkums (ZPI) ir process, kura ietvaros valsts iestādes cenšas iepirkt preces, pakalpojumus un būvdarbus ar iespējami mazāku ietekmi uz vidi visā to dzīves ciklā, salīdzinot ar citā veidā iegūtām precēm, pakalpojumiem un darbiem ar tādu pašu primāro funkciju.

Kas ir GPP4Growth?

GPP4Growth apvieno deviņu valsts iestāžu pieredzi un praksi no visas ES, lai uzlabotu šo valsts iestāžu spēju īstenot politiku, kas veicina ekoloģiskus jauninājumus un videi draudzīgu izaugsmi ar "zaļo publisko iepirkumu" (ZPI). 14% no ES kopējā IKP patērē Eiropas valsts iestādes. Šo publisko izdevumu precēm, pakalpojumiem un darbiem kopējā paredzamā vērtība ir EUR 1,8 triljoni gadā. Šo būtisko valsts varas "pirktspēju" var izmantot, lai veicinātu eco inovācijas, resursu efektivitāti un videi draudzīgu izaugsmi, veicinot videi draudzīgas un ar resursu efektivitāti saistītas preces un pakalpojumus.

Kopsavilkums

Šis politikas kopsavilkums ir balstīts uz ziņojumu, kas tika sagatavots un izplatīts ieinteresētajām personām pirms starptautisko darba grupu tikšanās, kas notika no 2019.gada 11.-13.jūnijam Jelgavā, Latvijā.

Pasākums Jelgavā tika organizēts, lai ļautu GPP4Growth partneriem dalīties ar savu pieredzi Zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) piemērošanā, īpaši fokusējoties uz un tā ieviešanas uzraudzības un pārbaudes aspektiem. Apspriešanās ziņojums kalpoja kā pamata dokuments, lai papildinātu un būtu par informācijas avotu diskusijās pasākumā Jelgavā. Ziņojumā tika analizēti ZPI reālās dzīves piemēri un uz analīzi balstītās ieteicamās rekomendācijas un vadlīnijas.

Daži no galvenajiem tematiem, kas minēti ziņojumā, ir apkopoti arī te. Ir arī izceltas 16 rekomendācijas, kas ir izstrādātās ziņojumā, attiecībā uz ZPI. Šīs rekomendācijas būs noderīgas valsts iestādēm, kas vēlas izstrādāt savas ZPI politikas un procesus.

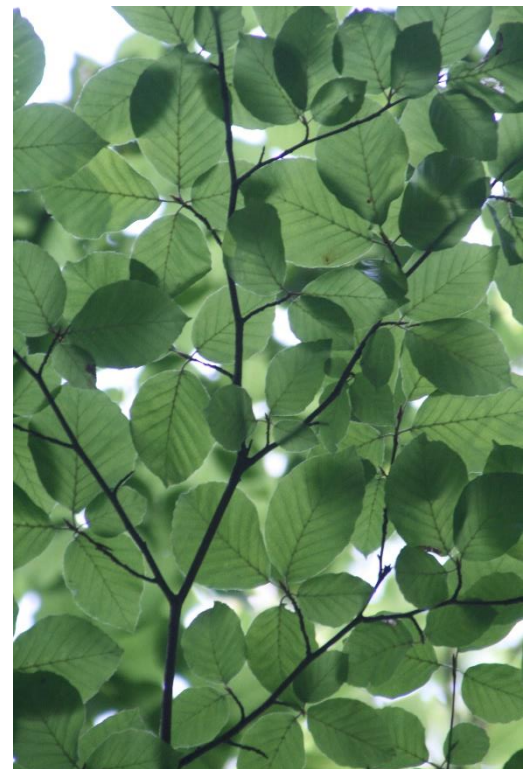
Ievads

Lai kontekstualizētu rekomendācijas, kas seko šī kopsavilkuma otrajā pusē, vispirms tiek virzīti divi ZPI procesa posmi – sagatavošana un ieviešana, kā arī par to, kā abi posmi ir saistīti ar ZPI procesa uzraudzību.

Pēc tam ir raksturoti praktisko ZPI piemēru tipi, kas tika izpētīti, lai izveidotu sākotnēju izcelsmes ziņojumu.

Tad ir izceltas iepriekš minētās rekomendācijas. Tās attiecas uz dažādiem faktoriem, kas var ietekmēt ZPI veiksmīgu ieviešanu.

Visbeidzot ir pieminēti daži rīki un metodes, kurus iepirkumu izsludinātāji var izmantot ZPI procesa pārbaudes un uzraudzības fāzēs.

Sagatavošana un ieviešana

Valsts iestādēm, kuras iepērk videi draudzīgākus risinājumus, ZPI procesu var iedalīt divos posmos: sagatavošana un ieviešana. ZPI var būt efektīvs tikai tad, ja tā abi posmi ir izpildīti rūpīgi un visaptveroši. Sagatavošanas posma galvenais rezultāts ir **ZPI konkursa dokuments**, turpretī ieviešanas posma vadošais rīks ir faktiskais **līgums**, kas tiek izsniegts veiksmīgajam piegādātājam. Kā var redzēt zemāk esošajā infografikā, konkursa dokuments nosaka noteiktus nosacījumus, un tad līgums izceļ, kā šie nosacījumi tiks pārbaudīti, uzraudzīti un izpildīti, lai nodrošinātu ZPI procesa izdošanos.

Konkurss

- Nosaka izpildes saistības, piemēram, ZPI kritērijus un tehnisko specifikāciju.
- Pārbauda katra pieteikuma iesniedzēja spēju, to saistīto iepriekšējo pieredzi un veikspējas atbilstību, izmantojot paš-deklarēšanos, pārbaudot kvalifikācijas un nepieciešamās atsauces.

Līgums

- Izpilda solījuma saistības, kas ir noteiktas konkursā, sekojoši:
- Nodrošinot procesus saistību izpildes uzraudzībai.
  - Detalizējot piemērojamus sodus gadījumā, ja netiek ievērota kāda no konkursā noteiktajām saistībām.

Iepriekš pārbaudītu ZPI produktu katalogi

Latvijā, kur ZPI izmantošana ir obligāta, iepirkuma izsludinātāji var iegādāties noteiktu veidu produktus no iepriekš ierīkotas elektroniskās iespēju datubāzes, kas jau atbilst ZPI prasībām. Šāda veida instruments atvieglo ZPI procesu un sniedz plašāku atpazīstamību piegādātājiem, kas ir reģistrēti datubāzē.

ZPI praktiskās piemērošanas piemēri

Lai iepazīstinātu ar atskaiti starptautisko darba grupu sapulcē, tika izmantoti piemēri no praktiskas ZPI piemērošanas visā ES. Šie ZPI piemēri tika sastādīti no vairākām dažādu produktu un pakalpojumu kategorijām:

Biroja papīrs
Attēlveidošanas aprīkojums, Datori & Monitori
Pārtika & ēdināšanas pakalpojumi
Tīrīšanas produkti & pakalpojumi
Iekštelpu apgaismojums
Ceļu apgaismojums & satiksmes signāli
Biroja ēku izolācija, lai palielinātu enerģijas veikspēju

Katram piemēram tika izpētīti un pārbaudīti ZPI piemērošanas kritēriji sākotnējos konkursa dokumentos, kā arī šo kritēriju pārbaude un uzraudzība novērtēšanas un ieviešanas posmā.

Balstoties uz šo pētījumu, tika izstrādāta 16 rekomendāciju sērija. Šīs rekomendācijas var palīdzēt informēt par praktisko ZPI procesu izstrādi GPP4Growth partneru valstīs un ārpus tām.

Rekomendācijas

Zemāk minētās 16 rekomendācijas nosaka vairākus faktorus, kas ietekmē ZPI: to aptverošais tiesiskais regulējums; iepirkumu izsludinātāju spēja to ieviest; pārbaude un uzraudzība; tirgus gatavība; un piegādātāju spēja sniegt videi draudzīgākus risinājumus.

Tiesiskais regulējums

1

Nostipriniet ZPI prasību piemērošanu, **ieviešot tiesiskajā regulējumā ZPI kritērijus, pārbaudes un uzraudzības procesus.**

2

Plānojiat regulāru ZPI prasību un kritēriju atjaunošanu, lai nodrošinātu, ka tiek ņemta vērā jaunākā tehnoloģiskā attīstība. Tas ir īpaši svarīgi iepirkuma procesiem, kas ir saistīti ar ceļiem, iekštelpu apgaismojumu, būvdarbiem, elektrisko un elektronisko aprīkojumu.

3

Valsts likumdošanai vajadzētu noteikt valsts, specifiskas nozares iestāžu spējas un atbildību, kas kalpotu iepirkumu izsludinātājiem kā **vienas pieturas ZPI padomu aģentūras specifiskās nozarēs**, piem., pārtika, būvniecība, veselības aprūpe. Šīs visaptverošās iestādes varētu: realizēt ZPI prasības; rīkoties kā viennozīmīgi ZPI procesa ceļveži pašvaldībām un vietējām/reģionālajām valsts iestādēm; palīdzēt ZPI izvēles un pārbaudes kritēriju piemērošanā; un sniegt praktisku informāciju iepirkumu izsludinātājiem, piemēram, informāciju par akreditētajām laboratorijām, kur var testēt produktu paraugus, utt.

4

Iekļaujiet ZPI aspektus, mērķus un noteikumus reģionālās/vietējās politikas plānošanas dokumentos. Ja rodas strīdus gadījums ar potenciālajiem piegādātājiem par to, kāpēc atsevišķas prasības ir izvēlētas un iekļautas konkursa dokumentos, iepirkumu izsludinātāji, tad varētu atsaukties uz attiecīgo dokumentu.

Iepirkumu izsludinātāju kompetence

5

Izstrādājiat un piemērojiat standartizētus formātus elektronisko rīku formā un sagataves, kas atvieglotu tiešu ZPI procesu piemērošanu.

6

Izstrādājiat harmonizētās apmācību programmas, lai palīdzētu iepirkumu izsludinātāju kompetences veidošanā ZPI kritēriju piemērošanas, pārbaudes un uzraudzības jomā..

7

Iepirkumu izsludinātājiem vajadzētu iecelt personālu un piešķirt finansējumu, lai sagatavotu ZPI konkursu dokumentus un izvēlētos un uzraudzītu veiksmīgus pretendentes līgumus ieciešanas laikā, piem., apstiprināt, vai to piegādāto produktu izcelsme atbilst līgumā norādītajai specifikācijai.

8

Pašvaldībām, skolām un citiem publisko iepirkumu izsludinātājiem vajadzētu sadarboties ZPI prakšu ieviešanas procesā. Šī sadarbība varētu ietvert diskusiju par to individuālajām vajadzībām pēc dažādiem produktiem, kas var novest pie vienošanās par kopīgu pirkumu. Šāda sadarbība var mazināt individuālās pūles, kas nepieciešamas, lai iegādātos konkrētas preces un pakalpojumus, izmantojot ZPI prakses.

9

Pirms daudzu pieprasīto ZPI kritēriju iekļaušanas konkursa dokumentos, veiciet pieejamo preču un pakalpojumu tirgus analīzi. Var būt noderīgi lūgt potenciālajiem solītājiem uzrādīt produktu paraugus, kas atbilst vajadzīgajiem ZPI kritērijiem, pirms tiek izvēlēts galīgais piegādātājs.

10

Ja līgumā tiek apspriesti citi kritēriji, ne tikai cena, **cenai piešķiriet ne vairāk kā 50% no vispārīgā vērtējuma punktu skaita.** Tas liks uzsvāru uz ZPI kritēriju nozīmīgumu vērtēšanas procesā..

Rekomendācijas turpinājums...

Pārbaudes un uzraudzības noteikumi

11

Identificējiet un izceliet pārbaudes un uzraudzības līdzekļus katram ZPI kritērijam, kas minēts konkursā un aprakstīts līgumā, tajā skaitā procesu, ja ir jāiegūst alternatīvi produkti/risinājumi.

12

Organizējiet regulāras atbilstības pārbaudes ar attiecīgo piegādātāju un , ja nepieciešams, iesaistiet tajā ārējos ekspertus.

Tirgus gatavība

13

Apsveriet harmonizēto ZPI kritēriju piemērošanu lielākām ģeogrāfiskām zonām, tādējādi radot liela mēroga pieprasījumu, lai mudinātu un palielinātu tirgus atsaucību. Šādā veidā ieguvums varētu sniegt sadarbību starp valstīm ģeogrāfiskajos reģionos.

14

Izstrādājiet atbilstības un veicināšanas sistēmu atbildīgajiem piegādātājiem un proaktīviem tirgus iepirkumu izsludinātājiem, kas ievieš ZPI.

Piegādātāju kompetence

15

Nostipriniet komunikāciju starp iepirkumu izsludinātājiem un piegādātājiem, lai noteiktu un precizētu prasības, apspriestu iespējamus variantus un virzītu nepieciešamību pēc uzlabojumiem.

16

Paplašiniet ZPI procesu atbalstošo rīku piemērošanu un piegādātāju izvēles tvērumu, kas ir īpaši pieejami MVU.

Rīki, kas palīdz pārbaudes un uzraudzības procesā

Pārbaudes metodes un rīki, kas saistīti ar ZPI-atbilstošu preču un pakalpojumu nodrošināšanu, var ietvert: pārbaudes atzīmes vai marķējumu (piemēram, **ekomarķējumu**, kas padara iepirkuma izsludinātājam uzraudzību un pārbaudi relatīvi vienkāršu); piegādātāju **paš-apliecinājumus** kopā ar skaidri noteiktiem sodiem par maldinošu paš-apliecinājumu iesniegšanu; **izsekojamības** dokumentāciju; **produktu paraugu** demonstrāciju un/vai testus; atbilstības pārbaudes **garantijas perioda** laikā; kvalifikācijas pārbaudes attiecībā uz **piegādātāju kvalifikāciju**; un **atsauksmes** no piegādātājiem un pasūtītājiem.

Visā ZPI līguma darbības laikā atbilstības uzraudzība var pieprasīt piegādātāju un pasūtītāju **apvienotās tikšanās**, lai apspriestu jebkādu radušos jautājumus un izstrādātu rīcību procesu uzlabošanai.

Ja iepirkuma izsludinātājiem trūkst kompetences, lai veiktu pārbaudi un nepārtrauktu uzraudzību saistībā ar ZPI līgumu, var būt nepieciešamas pieaicināt **ārējos ekspertus**, kam ir nepieciešamās zināšanas un pieredze.

KontROLSARAKSTI: Šī kopsavilkuma sākotnējā ziņojuma 6.nodaļā ir divi īsi kontROLSARAKSTI. Tos var izmantot iepirkumu izsludinātāji, lai iegūtu vadlīnijas ZPI pārbaudes un uzraudzības procesos.

JAUTĀJUMI

Kontaktpersona:

Komunikācijas, klimata
pārmaiņu un vides
departaments

Adrese:

Newtown Road, Wexford,
Īrija

Tālr.: 01 6782570

E-pasts:
gpp@dcae.gov.ie

Papildu informācija

Šo politikas kopsavilkumu sniedz Īrijas Republikas Komunikāciju, klimata darbības un vides departaments / Roinn Cumarsáide, Gníomhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil, un tas ir balstīts uz atskaiti, ko sagatavoja Baltijas vides forums – Latvijā. Latvijas Zemgales plānošanas reģions ir GPP4Growth partneris. Pilna atskaite tiek saukta 'Zaļā publiskā iepirkuma piemērošana un ieviešanas uzraudzība – iepazīstināšanas ziņojums, kas papildina Starptautisko darba grupu Jelgavā' (2019.gada maijā), un tā ir pieejama pēc pieprasījuma.